

Bestyrelsens rolle, opgaver og ansvar som overordnet ledelse

Bestyrelseskonference

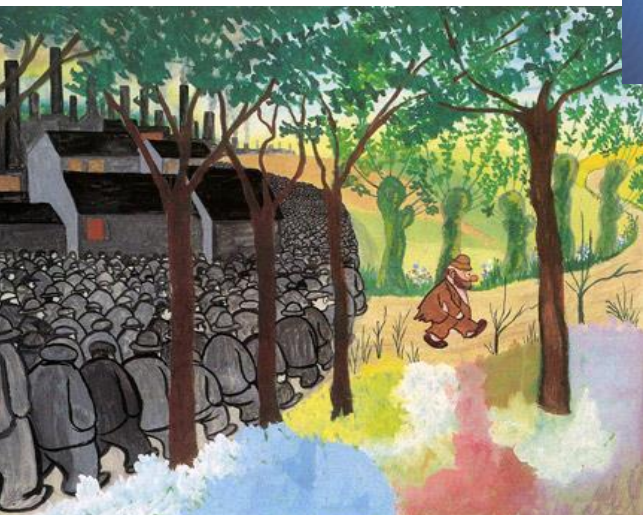
Vartov

Februar 2019

Thor West Nielsen, FFD

Overordnet Ledelse

Folkehøjskolens overordnede ledelse:

Indledning

- Det unikke ved skoleformen og
- Traditionen
- Legitimiteten
- Den lovgivningsmæssige konstruktion (Den private selvejende undervisningsinstitution)
- Bestyrelsens centrale placering, hvor også staten (pt) ønsker at give større magt til bestyrelserne

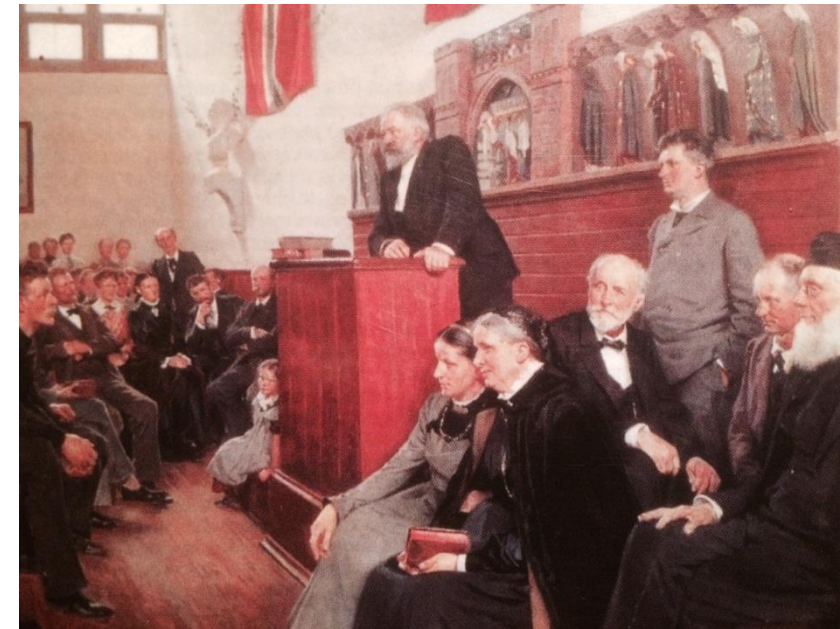
Lovens formålsparagraf

- § 1. ...højskoler der tilbyder undervisning og samvær på kurser, hvis hovedsigte er livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse, og som er godkendt af undervisningsministeren til tilskud. Undervisningen skal have en bred almen karakter. Enkelte fag eller faggrupper kan have en fremtrædende plads, men aldrig på bekostning af det almene.
Skolernes virksomhed skal tilrettelægges ud fra deres selvvalgte værdigrundlag.

Ved det 4. nordiske kirkemøde i 1871 udtalte Ludvig Schrøder om folkehøjskolens gerning:

"Når en Flok unge Mennesker er samlede paa en Skole, der ikke har nogen Eksamen til sit Endemål, saa bliver der ikke alene Spørgsmaal om, hvad vi, Lærerne har at sige, men ogsaa om, hvad de Unge vil tage imod. Der hvor Lærernes Evner og Lærlingenes Trang mødes til en given Tid, der ligger Skolens Gerning..."

*(Gengivet i
Rørdams: Folkehøjskolen
1966)*

Timeglasset

*Frivillige
- ulønnet*

Ansatte

Skolekreds/Repræ.

Bestyrelse

Fmd.

Forst.

Medarbejdere

Elever/Kursister

*Folkeligt
grundlag*

Udøvende

Bestyrelsens **opgaver** (1) - *Grundlaget*

Folkehøjskolens værdigrundlag: (L §1 + §17)

- Værdigrundlaget skal indskrives i højskolens vedtægt, jf. skoleformens lovbestemte formål
- En højskoles værdigrundlag er som en grundlov for skolen. Den bør derfor kun ændres efter nøje overvejelse og efter debat på skolen blandt ansatte, bestyrelse og skolekreds.

Bestyrelsens opgaver (2) - *Udkommet*

Fastsætte overordnede retningslinjer for højskolens virksomhed: (§ 17)

- I overensstemmelse med højskolens værdigrundlag fastsætter bestyrelsen skolens årsplan og indholdsplaner (*Godkendelse af indholdsplaner kan uddelegeres til forstanderen*).
- Der bør være bred konsensus herom både blandt skolens ansatte og i bestyrelsen
- Og fokus på den brede almene undervisning.

Bestyrelsens opgaver (3) – *Ansættelser/afskedigelser*

Ansætter og afskediger højskolens forstander

- En af de vigtigste opgaver for bestyrelsen, fordi en forstander i højeste grad tegner skolen
- Kompetencen til at ansætte og afskedige forstanderen kan ligge hos generalforsamlingen

Kompetencen til at ansætte og afskedige alle øvrige medarbejdere kan delegeres til forstanderen

- Det er det mest almindelige, men forstanderen må kunne bruge bestyrelsen som sparringspartner

Bestyrelsens opgaver (4) - Økonomien

Bestyrelsen vedtager højskolens budgetter og er ansvarlig for, at højskolen aflægger retvisende årsrapport (årsregnskab) til ministeriet

- En forsvarlig økonomisk drift er en forudsætning for enhver slags virksomhed
- Bestyrelsen skal have indsigt i skolens økonomi, som bør være et punkt på hvert bestyrelsesmøde
- Bestyrelsen må sikre sig en forsvarlig organisering af økonomiforvaltningen med interne kontroller.

Bestyrelsens opgaver (5) - *Bygninger*

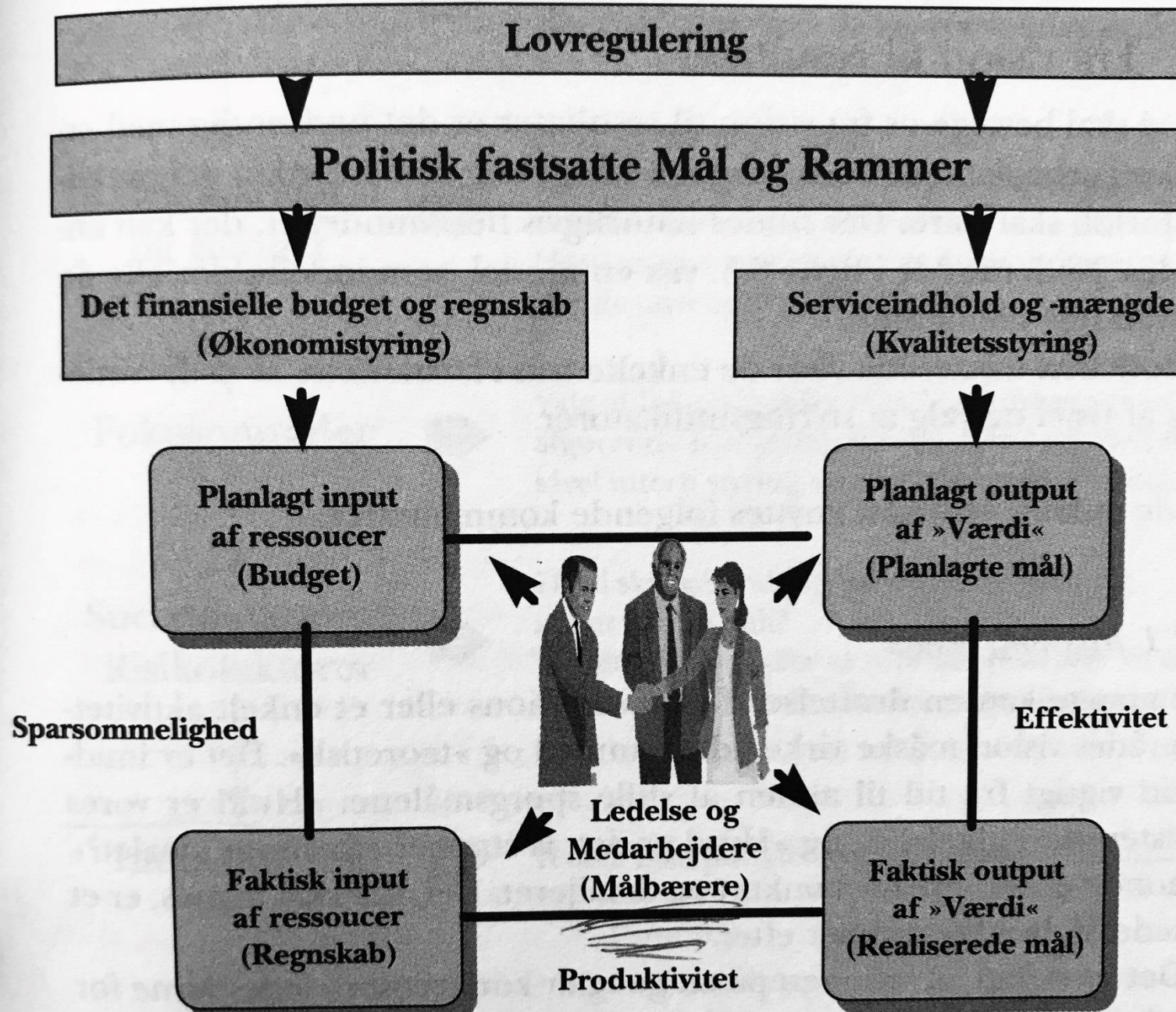
At sikre skolens værdier ved at fastsætte målsætninger, planer og budgetter for

- Vedligeholdelse og fornyelse af skolens bygninger og arealer
- Vedligeholdelse og fornyelse af skolens inventar til alle dele af skolens virksomhed

At følge op på målsætninger, planer og budgetter og om nødvendigt sikre justeringer.

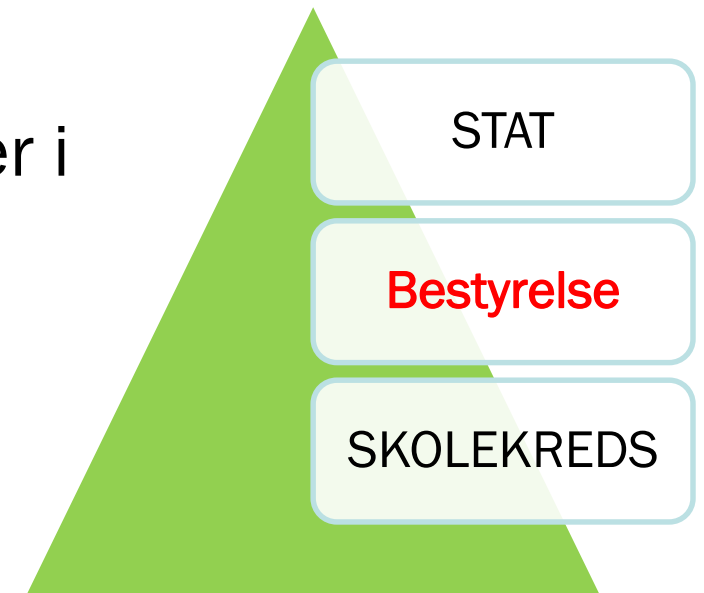
(Ernst&Jung)

Bestyrelsens **ansvar** (1)

Bestyrelsen er ansvarlig:

- over for staten for, at folkehøjskolens drift overholder love og regler på forsvarlig vis (bl.a. §5 og §6)
over for skolekreds eller repræsentantskab (valgforsamling) for, at folkehøjskolens drift er i overensstemmelse med dens værdigrundlag og formål i øvrigt.

Bestyrelsens ansvar (2)

Bestyrelsen er ansvarlig:

- for en forsvarlig organisation af hele folkehøjskolens virksomhed
- for at der tages skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af alle folkehøjskolens midler (L § 7)
 - Et vigtigt led heri er en god og åben personalepolitik (AB § 30)
 - og et godt undervisningsmiljø (UMV)
- for at folkehøjskolen gennemfører den lovbestemte selvevaluering. (L § 17)

Bestyrelsens ansvar (3)

Sikring af at folkehøjskolen lever op til sit værdigrundlag:

- Dialog med skolens forstander og ansatte
- Dialog med andre i skolens bagland

Sikring af folkehøjskolens uafhængighed:

- Være opmærksom på interessekonflikter
- Bestyrelsesmedlemmernes habilitet

Bestyrelsens ansvar (4)

Bestyrelsen er **konkret** ansvarlig for:

- At folkehøjskolen rettidigt afleverer en årsrapport til ministeriet, og at årsrapporten giver et retvisende billede af folkehøjskolens økonomi
- At folkehøjskolen har et realistisk budget, der bliver justeret i årets løb efter behov
- At skolens midler alene kommer skolens skole- og undervisningsvirksomhed til gode. (L § 7))
- At folkehøjskolens arealer, bygninger, inventar mv. er forsvarligt vedligeholdt og fornyet
- At skolen har en godkendt og offentliggjort vedtægt, og at den afspejler de faktiske forhold. (L § 5)

Bestyrelsens "rolle"

- Overordnet ledelse kontra daglig ledelse
 - Det fornuftige samspil: dialog og sparring
 - Saglige beslutninger
- Bemyndigelser til forstander og personale
 - Tillid til hinanden
 - Habilitet
- Tilsyn med folkehøjskolens virksomhed
 - Ret udviklede regler
 - Søg rådgivning hos skolens revisor, advokat og FFD
- I forholdet til bagland og offentlighed

Det juridiske ansvar

- Et bestyrelsesmedlem hæfter ikke personligt for skolens økonomi
- Ethvert bestyrelsesmedlem er ansvarlig for sine egne beslutninger og handlinger efter dansk rets almindelige regler
 - Det betyder, at et bestyrelsesmedlem kan blive draget økonomisk til ansvar, hvis medlemmet har ageret uansvarligt, herunder uagtsomt
 - I praksis er det kun sket i enkelte og meget grove tilfælde, at bestyrelsesmedlemmer er blevet draget til ansvar for sine handlinger.

Hvad kan man så gøre?

- Forlang indsigt i forholdene, men ikke i detaljerne. (Der kan være undtagelser)
- Bed om at få reglerne gennemgået, evt. af en specialist.
- Hvis man ikke kan få dækkende svar, skal man ikke stille sig tilfreds. Det kan netop skyldes, at noget ikke skal frem.
- Hvis alt andet glipper:
Tag afstand fra beslutningen og få det noteret i bestyrelsesprotokollen.

Forholdet mellem højskolen og staten

– bestyrelsen i centrum

- Historisk set: Høj grad af frihed trods 'højt' tilskud
- Væksten i tilskudsbetingelser og krav
- Klager over skolen – et bestyrelsesanliggende
- Tilsynets udvikling
 - Både revisor og Stat fører tilsyn
 - Slots- og Kulturstyrelsen fører det statslige tilsyn
 - Ex fra det statslige tilsyn ...

Til Folkehøjskolerne

Slots- og Kulturstyrelsen

H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V
Telefon 33 95 42 00

post@slks.dk
www.slks.dk

29. november 2018

Jour.nr.: 18/09980-1

Vigtig information fra Slots- og Kulturstyrelsen

Slots- og Kulturstyrelsen har nu haft tilsynet med folkehøjskolerne siden foråret 2017 hvor det overgik fra Departementet til Styrelsen. Der har været afviklet ca. 35 besøg på skolerne i form af dialogbesøg, anmeldte og uanmeldte tilsyn. Vores erfaringer i samarbejdet med skolerne, har været ganske positive.

Vi har under vores besøg konstateret nogle områder, hvor der kan være behov for øget opmærksomhed. Derfor vil vi i det kommende år have særlig fokus i

Tilsynstemaer, der overvejes.

- Forvaltning af skolens midler – komme skolen til gavn.
Produktivitet, effektivitet og sparsommelighed.
- Permanent overskydende kapacitet skal afhændes
- Kursers åbenhed – grupper/organisationer
- Habilitet – bestyrelse.
- Uafhængig selvejende institution
- M.v.

Status på tilsynsdelen.

- Dialogbesøg – ca. 30 i 2017/18
- 1 uanmeldt tilsyn – indholdsplaner, kursuslængder m.v.
- 3 pålæg til skoler – løn til elever, kursusindhold på korte kurser – inddrivelse af tabte beløb.
- 1-2 skærpede tilsyn p.g.a. økonomi. (Bestyrelse skal meddele, hvis usikkerhed om fortsat drift)
- Ca. 10 henvendelser til skoler, der havde misforstået lovgivningen

Drøftelse angående BESTYRELSEN

1. Er der den rigtige besætning i bestyrelsen
2. Er der det rigtige engagementet hos baglandet
3. Arbejdes der med en fornuftig skoleudvikling
4. Er forholdet mellem overblik og detaljen ok
5. Er der en god balancen mellem overordnet og daglig ledelse
6. Årets gang i bestyrelsen – er den som den skal være
7. Mv.

Højskolebestyrelsens
opgaver og ansvar

2019

højskolerne

Kan ses på [FFD.dk](https://ffdk.dk)

TAK FOR NU